

Múte Bourup Egede tale ved åbningen af Inatsisartuts efterårssamling

Taler
Múte Bourup Egede
Formand for Naalakkersuisut

Dato
22. september 2023

Sted
Inatsisartut, Nuuk, Grønland

1 Ataqqinartoq Inatsisartut siulittaasuat, ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, ataqqinartut innuttaasut tamassi.

Kalaallit Nunatsinni innuttaasut 56.600 missaanniittut sinnerlugit
5 maaniippugut. Maaniippugut innutaasut sullinniarlugit.
Sullinniarlugit sukataassaagut.
Sukataassaagut suliassaqaratta.

Siumut isigaluta ingerlassaagut.
10 Naleqqanik toraagaqarluta ingerlassaagut.
Nunarput demokratiskiusumik ingerlatissavarput.
Inuit qanimum atassuteqarfingissavagut.
Attaviitsut ingerlaqatigissavagut.
Inuit Ataqatigiississavagut.

15 Tassa suliassatta pingaarnersaat, neriuuppungalu maani inersuarmi
sapinngisamik politikkikkut siammasissumik suleqatigilluta
aalajangertarumaartugut.

20 Angusassarpummi pingaerneq tassaavoq innutaasunik nunatsinnillu
sullissilluarnissarput.

Unammilligassaqqaagut, taamaattorli siunnerfippus angusariaqarparput,
tassaasoq:

25 Nunarput atugarissaarfiusoq.
Nunarput toqqissimaffiusoq.
Nunarput ineriartorfiusoq.

Qinigaaffitta affaanut killippugut – ukiullu marluk ingerlaneranni angusagut
 amerlaqaat – sulilu anguniagassaqarpugut. Innuttaasut
 35 atugarissaarnerulernissaat nunattalu ineriartornissaa anguniarlugu
 sukataassaagut.

--
 40 Sukataarutissagut suuppat? Inuunerup siunertaa suua? Pilluarneq ilinnut suua?
 Toqqisisimaneq ilinnut qanoq isumaqarpa?
 Uannut pingarnerpaavoq inuttut aamma qamuuna ilukkut toqqisisimaneq.

Anguniagassarput tassaavoq inuiaqatigiit tamatta toqqisisimasumik
 45 inuuneqarnissarput.
 Ulloq makiffiusoq toqqisisimanartoq.
 Unnuk innarfiusoq toqqisisimanartoq.
 Toqqisisimaneq assigiinngitsutigut anguneqarsinnaavoq.
 Angerlarsimaffeqarnikkut, suliffeqarnikkut, ilaquaqarnikkut,
 50 kammaqarnikkut, tarnikkut, ikioqatigiinnikkut ilinniarnikkulluunniit.

Inuit tamatta assigiinnginnatta toqqisisimalersitsisartut assigiinngiiaarput.
 Toqqisisimanikkummi inuttut ineriartorneq toqqammasilerneqarluartarmat
 nunatsinni inuiattut toqqisisimanissarput taamaammat pingaaruteqarpoq.

--
 Nunatsinni inunngortut ukioq kingulleq 746-upput. Sorsunnersuullu aappaata
 kingorna inunngortut aatsaat taamak ikitsigisutut taaneqarsinnaapput.

Inuiattut meeqlanik pingaartitsiuartuuuvugut.

Meerannguit inunngortut asanninnermik toqqisisimanermillu tunisassaraagut.

Qujanartumik ilaqtariit amerlanerpaat ajunngitsumik toqqisisimanartumillu
 inuuneqarput. Taakkualu assut qujaffigerusuppakka. Qasusuillutik ullut

tamaasa ilaqtatillu isumassorlugillu aalluttarmatigit.

70

Qujanaq akisussaaffimmik annertuumik tigusisimagassi, ilaatigut ilissinnut tunulliuttarlusi anguniagaqarassi, siunertamik pitsasumik. Meeqqavut siunissarpullu pillugit.

75

Taamaattorli aamma meeraqarpoq inuunerinnerusariaqartunik. Angajoqqaat meeqqaminntu akisussaaffimmik paarsisinnaajunnaarnerannik tunngaveqartartumik.

80

Ukiunilu kingullerni meeqqat angerlarsimaffii amerliartorput. Angajoqqaajusut akisussaaffimmik paarsisinnaajunnaaraangata ajoraluartumik meeqqat, meeqqat angerlarsimaffiinut inissinneqartarmata.

Tamanna ataatsimoorfigalugu mumisittariaqarparput.

Taamaattussaanngilarmi.

85

Meeqqat angerlarsimaffii pilersinneqartussaanngikkaluarput, nunattaaku meerai isumassorneqarlutik sikkerartussat - nunannguarput qalipaasersorlugu.

90

Anguniagassarput tassaavoq, angajoqqaatut paarsisutullu akisussaaffimmik tigusilluta, meeqqat asanninnermik toqqisisimanermillu tunissallugit.

Angajoqqaatullu tamakkiisumik meeqqaminik isumassuisinnaajunnaarsimasut tapersensorlugit, kaammattorlugit, tusarnaarlugit ikorfartorlugillu aqqutissiutissagatsigit.

95

Meeqqat angerlarsimaffimiit allamut inissinneqartarnerat aaqqiissutitut isiginagu, angajoqqaat meeqqaminik isumassuilersinnaanissaat, meeqqap inunngornera sioqqullugu tamaviaarullugu aalluttariaqarparput. Meeqqap toqqisisimanartumut inuunermut appakaassinnaanissaa qulakteerniarlugu.

100

Siunissarpummi pineqarpoq.

Naalakkersuisuniit pingaarteqaarput nunatsinni innuttaasut toqqisisimasumik inuuneqarnissaat, tamannalu anguniarlugu assigiinngitsunik suliniuteqarpugut. Inatsisartut qanimut suleqatigalugit aamma toqqammaivilersimasatsinnik.

105

Suliniuterpassuit akornanni ilamerengi oqalugiaatinni iserfigissavakka.

Suliniutigaarput nunatsinni sanaartornerup siammasissumik
ingerlanneqarnissaa.

Inoqarfinni amerlasuuni sulisartut Nunatta ineriartornerani
115 tunngavileeqataallutik ulappupput. Inuuusuttut ilinniartullu inissiassaannik
sanaartortoqarluarpoq.

Ukioq manna ukiunilu tulliuttuni inuuusuttut arlallit inissaminut
isertersinnaalissapput aammalu ilinnialersussat kisermaat ilaquaqtartullu
120 nutaaliasunik ilinniarnerminni inissaqaqtinnejassallutik.

Uummannami Kangaatsiamilu inuuusuttunut inissiassanik sanaartornissaq
pillugu sanaartortussamut isumaqtigiiinniarerit ingerlapput, aammattaaq
Nuussuarmi, Kangaamiuni, Tasiilami, Qeqertarsuarmi, Nanortalimmi,
125 Upernavimmi Narsamilu inuuusuttunut inissialiortitsinissaq pilersaarutaalluni.

Nammineq ineqarluni – nammineq illoqarluni - toqqisisimanarnerpaavoq
innuttaasullu amerlanerit taamatut atugaqalernissaat kissaataavoq.

130 Innuttaasut amerlanerusut nammineq illuliorsinnaanerat pingaartitaraarput
taamaattumillu illoqarfinni minnerni aammalu nunaqarfinni illunut
sanaqataaffiusunut inatsisip allanngortinnissaanut siunnersuut ukiaq manna
ataatsimiinnitsinni oqaluuserineqartussanut ilaavoq.

135 Nunatsinni innuttaasut sapinngisamik amerlanerpaat inissiamik imminut
pilersornissamut periarfissinneqassapput - aamma inoqarfinni minnerni
najugaqartut.

140 Sanaqateqarluni illuliortarnerup, 95/5-imik aamma taaneqartartoq ukiaq
manna taamaammat Naalakkersuisut saqqummiunniarpaat. Inatsisip
allanngortinnissaanut siunnersuummi innuttaasut najugaqarfinni minnerni
najugaqartut aningaaserivimmit taarsigassarsisisinnaanngitsut ullumikkorniit
pitsaanerusumik illumik imminut pilersornissamut periarfissiisoqassaaq.

145 Nammineq ineqarneq toqqisisimanermik pilersitsisarpoq. Angerlarsimaffiit

kissalaartut tassaapput angerlarsimaffiit toqqisisimanartut. Inuit tamarmik pisinnaatitaaffigisaat toqqisisimaffissaallu.

150 --

Suliniutigaarput peqqinnissaqarfik toqqisisimanartoq.

155 Nassuerutissaavoq peqqinnissaqarfimmi suli ilungersunartorsiornerput. Sulisut ulloq unnuarlu sapinngisannguartik tamaat atorlugu ulappupput.

Peqqinnissaqarfiallu iluani kivitassat amerlaqaat.

160 Peqqinnissaq pillugu Ataatsimiitaliarsuup Isumaliutissiissutini saqqummiussimalerpaa, 100-t sinnerlugit innersuussuteqarfiusumik. Taakku politikkikkut isummersorfigineqartussaapput. Innersuussutit politikkikkut oqaluuserineqareerpata ingerlariarfearfeqqissanik siunnersuuteqartoqassaaq.

165 Politikkikkullu kissaataasut isumaqtigiiissutigalugit siunissamut innuttaasunut toqqisisimanartumik peqqinnissaqarfup aaqqiissuteqarnissaa maanna piffissanngorpoq.

Peqqinissaqarfimmi sulisut tapersersortariaqarpagut sulilertussallu kaammattortariaqarlutigit.

170

Suliassammi amerlaqaat.

Peqqinnissaqarfiallu suli nukittorsarneqartariaqarpoq.

175 Naalakkersuisut 2024-mut Aningaasanut Inatsisissamut siunnersuutitsinni ilaagitut siunnersuutigaarput nakorsassarsiornermut 2,8 mio. kr.-it, elektroniskimik napparsimasut allattorsimaffiliornissaq 100 mio. kr.-it kiisalu naartusinnaannngitsut ikiornissaannut ukiumut 8,7 million koruunit illikartinneqassasut.

180

Tarnimikkut nappaatilinnut immikkoortortaqrifimmik ineriertortitsinissamut pilersaarut ingerlanneqassaaq. Pitsaanerusumik misissuinissamut, paasiniaanissamut katsorsaanissamullu suliniutinik ingerlatsissaagut. Meeqqat inuusuttullu tarnimikkut nappaatillit immikkoortortaqrifiat aamma

aallutarineqassaaq.

Aammattaaq sulissutigineqarpoq peqqinnissaqarfimmi aqutsinerup
pisariillisarneqarnissaa nukittorsarneqarnissaalu. Allaffissornikkut
190 immikkoortortat ikilisarneqarnissaat kiisalu immikkoortortaqarfinni
pisariaqartitanik sulisoqarnissap qulakkeerneqarnissaa siunertaavoq.

Inuit qitiutillugit sulisariaqarpugut.

Inuit qitiutillugit pilersaarusiortariaqarpugut.

195 Toqqisisimasumik inuuneq aamma tassaavoq peqqissumik inuuneqarneq.

--

Suliniutigaarput atuarneq ilinniarnerlu qitiutillugit ineriartornissaq. Kikkummi
200 tamarmik atorfissaqartippagut.

Naalakkersuisut meeqqat inuusuttuaqqallu pingaartippaat.

Anguniagaraarpullu meeqqat qanorluunniit inuunerminni atugaqaraluartut
ineriartornissaminnut atuarnissaminnullu periarfissaqarnissaat.

205 Naalakkersuisuniit anguniagaraarput atuartut Meeqqat atuarfianniit
anigaangata inuunerminni ingerlariaqqillutik ikaarsaarnissaannut
pitsaanerusumik tunngavissinneqartarnissaat. Taamaattumik meeqqat
atuarfianni aqqutissiuussinerup nukittorsarneqarnissaa anguniagaraarput
toqqaannartumik ilinniarfinnut ikaarsaarnissaat anguniarlugu.

210 Naalakkersuisuniit anguniagaraarput meeqqat atuarfianniit naammassisut
tamarmik sumut ingerlaqqinnissaat qulakkeerneqartassasoq.

Ilinniarnissaq pisariaqarluinnarpoq. Ilinniarneq tassaavoq siunissamut
215 pitsaanerusumut tunngavileeqataasartoq. Ilinniarnermi paasisat amerlisarput.

Nunatsinni ilinniagaqarsimassuseq qaffakkiartorpoq tamannalu
nuannaarutissaavoq. Ilinniarnerup kinguneranik atukkat
pitsanngorsaaffigineqartarput inuiaqatigiinnilu naligiinnerulerermik
220 kinguneqartitsissalluni.

Ilinniarnissamut periarfissat amerlapput taamaakkaluartoq aqqutinik nutaanik
ujartuiuassaagut.

Ilaatigut inuuusuttunut immikkut pisariaqartitsisunut naleqqussakkamik ilinniarnermik neqerooruteqalersinnaaneq sulissutigineqarpoq.

Aamma ilinniakkamik aallartitsinissamut aporfiusartut

- 230 iliuuseqarfingisinnaasagut piiarusuppagut. Inuuusuttut innarluutillit suliffeqarfinnut naapertuuttumik piginnaanngorsarniarlugit ilinniarnermik pilersitserusuppugut.

--

Suliniutigaarput nunatsinni utoqqalisut pitsaasunik atugaqarnissaat.

Utoqqartagut qujassutissaqarfingeqaagut. Utoqqartagut ataqqisassaraagut.

Utoqqartagut ilinniarfissaraagut.

- 240 Utoqqaallu inuunerat nukittorsarneqassaaq, nunatsinni utoqqalineq pitsaanerusariaqarmat.

2050-p tungaanut inuiaqatigiit kalaallit inuuneqqortusiartussapput. 1960-ikkunni ukioqatigiiat amerlasuut tamatumalu kingorna

- 245 kinguaassiorsinnaanerup apparnera isumaqarpoq, ukiuni tulliuttuni 20-ni inuiaqatigiinni utoqqaanerusut amerliartussasut.

Ukiut qulit tulliuttut ingerlaneranni innuttaasut utoqqaat ima amerlatigilissapput, allaat Kalaallit Nunaanni siornatigut

- 250 misigineqanngisaannarsimalluni.

Tamanna nuannaarutissaavoq ullumikkullu utoqqalisut inuuneqqortunerulerermik angusaq kusanartoq tunngaviligarivaat.

- 255 Sulisinnaasut ikilinerattaaq isumaqarsinnaavoq, siunissami nunarput sulisussanik amigaateqarnerulerumaartoq taamaattumillu pissutsinut nutaanut tulluussartariaqarpugut.

Utoqqaat pillugit ataasiinnarmik inatsimmik soqanngilaq, taamaattorli

- 260 utoqqaat pisinnaatitaaffii inatsisinut amerlasuunut siammaqqapput. Utoqqaat periarfissaat kommunillu periarfissaannut sinaakkutit inatsisini inatsisiliornikkut tunngaveqarput. Inatsisitigut tunngavigisani atuuttuni

malittarisassaqarpoq pisoqalisunik nutarteriffingineqartariaqartunik
265 tamatumanilu sullissinerup eqaannerusumik allaffissornikinnerusumillu
ingerlanneqarsinnaanera siunertarineqassalluni.

Taamaattumik utoqqaat pillugit inatsit ataasiinnanngorlugu suliarineqassaaq.

270 Utoqqalinersiaqartut amerlasuut utoqqalinersiaqarneq pillugu aaqqissuussaq
ujarlerfiguminaatsippaat paasiuminaatsillugulu.

Taamaattumik utoqqalinersiaqarneq pillugu nutaamik pisariinnerusumillu
aaqqissuusseqqittoqassaaq.

275 Naalakkersuisuniit illuatungeriilluni pilersuisussaatitaanerup
atorunnaarsinneqarnissaa piviusunngortilerparput. Kiisami!

Inoquigiinni appaasup suliffimmi akissarsiaqarnera pissutigalugu,
280 inooqataasoq utoqqalinersianik ilanngaanneqartarnera naapertuitinngilaq.
Utoqqalinersiaqarneq pillugu aaqqissuusseqqinermik sulinermut atatillugu
pilersuisussaatitaaneq atorunnaarsinneqassaaq. Pilersuisussaatitaaneq
atorunnaarsinneqarpat innuttaasup kissaatigippagu utoqqalinersiaqalernermut
ukioritat kingornagut suliffeqaannarnissaq pilerinarnerulersissavaa aammalu
285 utoqqalisut ataasiakkaat namminerisamik ataqqinassusiat
nukittorsarneqassalluni. Utoqqalisummi piginnaasarpassui suli inuiaqatigiinni
pisariaqartippagut.

Utoqqartagut toqqisisimasumik inuuneqarnissaat anguniartuassavarput.

290 Utoqqartagut ukiorpassuit sulereerlutik eqqissillutik inuuneqarnissaat
anguniartuassavarput. Utoqqaat nipaat aamma aalajagiinermi pisariaqarpoq.
Aammalu uagut inersimasunngortut eqqarsaatersuuteqalereerluta utoqqalineq
qanoq ittoq uatsinnut kissaatigneripput.

295 --

Suliniutigaarput patajaattumik aningaasaqarnissarput.

300 Toqqisisimanartumik akiliisinnaassuseqarnerup qulakkeerneqarnissaa
siunertaralugu, nunatta karsianit aningaasartuutinik sukangasuumik

eqqarsaatigilluakkamillu atuinermut aqutsineq attatiinnarneqassaaq.

305 Isumatusaartumik ingerlatsisariaqarpugut. Sulisinnaasut amigaatigaagut taamaattumik siunissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu isigalugu aaqqiissutaasinnaasunik ujartueqatigiissaagut.

Aaqqissusseqqinnerit tallimat suliarivagut tassaasut:

310 Ineqarnermik aaqqissusseqqinnej
Akileraartarnermik aaqqissusseqqinnej
Peqqinnissaqarfimmik isumaqatigiissuteqarneq
Aalisarnermik inatsimmik isumaqatigiissuteqarneq
315 Ilinniartitaanermik aaqqissusseqqinnej
Suliassat tamarmik inuiaqatigiinnut iluaqutaasussaapput taakkulu politikkikkut siammasissumik paaseqatigiissutiginissaat Naalakkersuisuniit pingaartipparput.

--

320 Suliniutigaarput aalisarneq inuiaqatigiit annerusumik pissarsiffigisassagaat.

Aalisarneq maannakkut unigani ingerlavoq sinerissallu qanittuani aalisarluartoqarpoq.

325 Aalisarneq nunatsinni inuussutissarsiuit pingaarnersaraat. Avataasirolnilu aalisarneq aningaasaqarnitsinnut annertuumik kaaviiartitseqataalluinnarpoq.

330 Immamiit aalisakkanik qaqlitsisoqartillugu inuppassuarnut sunniuteqartarpoq. Taamaattumik aamma aalisakkat akisussaassuseqartumik atuiffigissavagut.

Tasiilami aalisakkanut fabrikkissaq kiisami piviusunngortussanngorpoq. Suliffissuarmik sanaartorneq appaagu tamakkiisumik aallartisarneqassaaq, 335 sanaartornerullu aallartinnissaanut qaartitseqqaarneq ukiup naannginnerani pissasoq naatsorsuutigineqarluni. Taamaalluta pisuussutit tamatta pigisagut siammasissumik iluaqutaanissaat qulakkeerneqarpoq.

340 2022-mi umiarsuit angallatillu aalisariutit aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut 279-iupput.

1.606-it umiatsiaararsorput. Sila pitsaatillugu aalisartorpassuit avalakaasarput aalisariarlutik. Ilaquttatik pilersorumallugit aallakaasarput nunartillu sullikkumallugu.

345

243-it qimusserlutik aalisariartarput. Suli sikoqartillugu aalisarsinnaapput. Silaannalli kissatsikkiartornera peqquaalluni sila unerisimajunnaariartorpoq kalaallillu qimmii aamma ikiliartorlutik.

350

635-t qamuteralalerlutik aalisarput.

Taakku saniatigut aamma umiatsiaararsortut arlallit sunngiffimmi aalisarsinnaanermut akuersissuteqarput.

355

Aalisarnermik inuussutissarsiuteqartut annertoorujussuarmik nunatsinni sunniuteqarput. Nunatta ingerlalluarnerannut peqataalluinnarput.

360

Minnerunngitsumik aalisakkerinerup iluani ilinniarsimasunik pisariaqartitsivugut. Aalisarneq tassaavoq aningaasaqarnikkut nappatigisarput, ukiunilu tulliuttuni amerlasuuni taamaattuarallassaaq.

365

Nunatsinni innuttaasut amerlanngillat taamaattorli aalisartoqarfissuuvoq, tamannalu ilinniartitaanerup piginnaanngorsaanerullu iluani aammalu innuttaasut suliffissaqarniarnerannut ersarinnerusariaqarpoq, takussutissaqarnerusariaqarlunilu. Nunatsinni tassanilu atugassarititaasut kalaallinit namminernit ilisimaneqarnersaapput. Nunarput aallaavigalugu inerisaasariaqarpugut taamaattumillu aamma issittumi biologinngorniarluni ilinniartitaanermik pilersitsisoqassasoq siunniunneqarpoq.

370

Siunissaq ungasinnerusoq isigalugu ilinniartitaaneq pillugu pilersaarusiussaagut.

375

Ukiorpaalunniliu eqqartorneqartarsimasoq – tassa Aalisarnermut inatsisip nutaap isumaqatigiissuteqarfiginissaa sulissutigaarput.

Aalisarnermut inatsisisap ukiaq manna Inatsisartunut saqqummiunneqannginnera ajuusaarnarluinnarpoq.

Erseqqissaqqillarali Aalisarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaat pillugu Naalakkersuisut sulinerat uninngimmat, piaernerpaamik inatsisartunut isummerfissanngorlugu qaquinneqarumaarpoq. Naatsorsuutigaarpullu Inatsisartut upernaaru ataatsimiilerpata tamanna pisinnaajumaartoq.

385

Suliarmi Naalakkersuisunit Naalakkersuisooqatigiinniillu qinigaaffik una naammassisassatut pingaartinneqarpoq.

--

390

Suliniutigaarput inuiaqatigiittut imminut pilersornitta annertusarnissaa.

Pinngortitamut qanilluta inuuvgugut. Namminerisamik aalisarneq piniarnerlu ilaqtariit imminut pilersornissaannut qitiusumik inisisimapput, aammalu 395 kalaalimernit kulturitsinnut kinaassutsitsinnullu pingaaruteqartuupput.

Nunatta pisuussutaanik imminut pilersorneq naalakkersuinikkut saliutinneqarpoq. 2040 nallertinnagu nunatta pisuussutaanik tunisassiornikkut imminut pilersorsinnaanerup annertusitinnissaa siunnerfigalugu sulivugut.

400

Nunatta pisuussutaanik imminut pilersornissamut pilersarusiorneq aallartinneqarpoq, taannalu siunissamut ungasinnerusumut nunatsinni niuernermi periarfissanik pitsannguinissamut iluaqutigineqassaaq.

405

Immitsinnut pilersulernissatsinnut aqqtu suli takivoq, 2021-imi imminut pilersorsinnaaneq 17 %-inut uuttorneqarpoq.

Assersuutigalugu kujataani naatsiianik naatitsisartut pikkorilluinnarput. Nunatsinni naatsiiaqarpugut pitsaalluinnartunik seqqittagaanngitsunillu, aammalumi allaat oqummut akiuussinnaasseqartunik.

410

Kalaallit naatsiiaat imminut pilersornissamut kalaallillu aningasaqarnerannut iluaqutaassapput, najukkani sulisartut tapersersussavagut, nioqququtissanik nunanit allaneersunik pinngitsuuisinnaannginnerput annikillissaaq, silap pissusianut sunniutit annikinnerulissapput, kemikaliaqanngillat, aammalu 415 mingutsinsinngitsunut allannguinissamut siuarsaataassapput.

Najukkatsinneersunik pisigutta tamanna tamatsinnut ilaquaassaaq aningaasat avammut anninneqaratik nunatsinni kaaviaartussaammata.

420 Naatsiaat assersuutaannaapput. Taamaattumik imminut pilersornissarput sukataarutigissavarput. Aamma qularinngilara tamatta maani inersuarmiittugut tamanna soqutigisarigipput tapersorsorippullu.

--

425

Suliniutigaarput akisussaassuseqartumik eqqakkanik aqutsinissaq.

Naalakkersuisut pingartilluinnarpaat pinngortitatsinnit kusanarluinnartumit eqqakkat peerneqarnissaat. Taamaammat suliniuteqassaagut, ataatsimut 430 isigalugu pinngortitamut, avatangiisinut aamma peqqissusermut annerpaanik pissarsiffiusunik.

Ikaarsaariarnermi kommunit qanimat suleqatigissavagut.

435 Nassuerutigisariaqarpulli maannakkorpiaq eqqagassalerinikkut ikaarsaariarneq sakataarullugu suliarisariaqaratsigu tassanilu ataatsimoorluta kivitseqatigiinnissaq pisariaqarpoq. Akisussaaffik tamatsinniippoq – inoquitianni, suliffeqarfinni tamani, kommunini aammalu Namminersorlutik Oqartussani.

440

Tamatta immikkut pinngortitap nunattalu paarinissaa akisussaaffigaarput. Taamaattumillu immitsinnut uagutsinnullu annerusumik piumaffigisariaqarpugut.

445 Nunannguarput alianaalluinnartoq eriagalugu paariuassavarput tamannalu ataatsimut kivitseqatigiinnikkut ingerlattuarneqartariaqarluni.

--

450 Naalakkersuisut nukissiuummik nammineq pilersitsinerup annertusarnissaa kissaatigaat. Nunarsuarmi pisut assigiinngitsut nunatsinnut aamma sunniuteqarput taamaattumillu pilersuinermi isumannaatsuunermik annertunerusumik pilersitsisinnaasariaqarpugut.

455 Nunarput CO₂-mik aniatitsineranik annikillisitseqataassaaq kiisalu nunatta silaannarmut mingutsitsinnginnerunissaanut tapeeqataassalluni.

2028-p nalaani innaallagissamik kiassarnermillu pilersuinermi nukiit ataavartut
460 70 %- it missaaniinnissaat naatsorsuutigineqassaaq.

Tamannalu innuttaasut ataasiakkaat aningaasaqarnerannut, inuiaqatigiit
atingaasaqarnerannut kiisalu silap pissusianut pitsasuupput.

465 Nunatsinni pisuussutinik ulikkaarpugut. Ilaatigut naassaanngiusattorsuarmik
imeqarpugut.

Nukissiamik tamanut pilersuineq 2030-imi sapinngisamik annertunerpaartaa
nukissiamik ataavartumik tunngaveqartumik pissarsiarineqarsinnaasumik
470 tunngaveqassaaq.

Maannakkumut tallimanik imermik nukissiorfeqarpugut illoqarfinnik
arfinilinnik pilersuisuusunik, tassa illoqarfiit Nuuk, Tasiilaq, Qaqortoq,
Narsaq, Sisimiut aamma Ilulissat pilersorneqassapput.

475 Erngup nukinganik innaallagissiorfiliorfissanik suliniutit siunissamut
atingaasaliinerupput taamaattumillu Qasigiannguit Aasiaallu eqqaanni erngup
nukinganik innaallagissiorfiliornissamik suliniut aamma Utoqqarmiut
Kangerluarsunnguanni nukissiorfiup allilerneqarnissaa tullinnguupput.

480 --

Nuummi Ilulissanilu mittarfiit tallilerneqareerpata, kiisalu Qaqortumi mittarfik
pilersinneqareerpat, tassa 2024 aamma 2025-mi nunanut tamalaanut
485 timmisartukkut attaveqarnissanik nutaanik periarfissanik pilersoqassaaq.
Naatsorsuutigineqassaaq siunissami ilaasut nassiussallu amerlinissaat.

Nunami tamarmi akunnittarfiit, neriniartarfiit aamma misigisaqartitsisarfiit
ineriartortinnejassapput. Aamma ataqtigiissaakkamik pilerisaarineremi
490 suliniuteqartoqassaaq, takornariaqarnermi ineriartornerup nunatsinnut
tamarmut iluaqutaanissa tamatumani qulakkeerniarlugu. Tamanna ilaatigut
takornariaqarneq pillugu periusissiassap nutaap ineriartornermik taamaattumik
tapersersuinissaanut piumasaqaatitaqarpoq, siuariartornissarlu
naatsorsuutigineqartoq piujuartitsinermik tunngaveqassasoq, kiisalu nunap
495 ilaani takornariaqarnermik ineriartortitsinissamut sulisut suleqatiginerisigut.

Ukioq manna umiarsuit takornariartaatit nunatsinnut tikittut amerlasuupilussuupput. Aamma tingerlaatillit takussaagaluttuinnarput.

500

Takornariarneq ajortuunngilaq, soorlu aamma kalaalerpassuusugut nunanut allanut takornariartartugut. Qanorliuna takornariarfingineqarsinnaanerput tикиннеqarsinnaanerpullu sinaakkuserluartariaqaleripput.

505 Angallatit umiarsuillu piniariartarfinnut pulasartut

Takornarissat nuna tiguarlugulusooq ittartut

510 Takornarissat peqqinnissaqarfimmi inangiisartut - iliuuseqarfigisariaqarivut innuttaasunit ujartorneqarmat.

Naalakkersuisut piaartumik sulissutigivaat assigiinngitsutigut aamma inatsisitigut sinaakkusiinissaq siunertaralugu suliaqarnissaq.

515 Takornariaqarneq aqutaanerusumik ingerlanneqartariaqarpoq.

Takornariarneq nunatsinni najugaqartuusunut aporfilersuisussaanngilaq periarfissanilli ammaassisuuusariaqarluni.

520 Uagut aallaavigaluta ilusiligassaraarput. Pisussaaffiliivorlu nammineq utaqqiinnarata sinaakkusiinissatsinnik. Takornariaqarnikkut inerikkiartorneq inuuniutigisinnaasariaqarpoq taamaattorli aamma inooqataaffigisinnaasatsinnik tunngaveqartariaqarluni.

525 --

Naalakkersuisut inatsisartunilu partiit amerlanerussuteqartut piginnittuuneq pillugu politikkimik nutaamik isumaqtigiissuteqarput.

530 Inuaqtigiit kalaallit piginnittuupput taamaattumik ingerlatseqatigiiffiit angusarissaarluaraangata tamanna innuttaasunit malugineqartassaaq.

Assersuutigalugu ukioq manna KNI annertuumik immikkut ittumik sinneqartooruteqarpoq, umiarsuarnut takornariartaatinut ikummatisanik 535 tunisinermit aallaaveqartumik. Immikkut ittumik sinneqartoorutit atuisunut

akigitinneqartunut qaffatsaaliornermut atorneqarnissaat Naalakkersuisuniit siunertaraarput suliniutigalugulu.

540 --

Nunasiaataanerup kalunneri iperartariaqarpagut.

545 Nunarsuarmioqataavugut akisussaaqataajumavugullu taamatullu nammineq pisinnaatitaaffeqarlatalu pisussaaffeqarpugut.

Kikkut suleqatigissanerlugit nalilersortuassavarput.

550 Nunani Avannarlerni Siunnersuisoqatigiit ilaasortaaffigiinnassanerlugit nalilersussavarput naligiittut inissisimasinnaanerput aallaavigalugu.

Nunarput innuttaasullu pillugit sulissaagut – uagullu maani najugaqartuuusugut aqqut toqqammavissarput nammineq ilusilersussavarput.

555 Innuttaasunik sullissilluarnissarput nunattalu patajaatsumik toqqisisimasumillu najugaqarfingineqarsinnaanera anguniartuassavarput.

Inatsisartuni issiasuuusugut sinaakkusiisussaavugut, nunarput inuillu pillugit.

560 Ataqqinartut Inatsisartunut ilaasortat, ataqqinartut innuttaasut.
Ataatsimoorluta suleqatigiitta.

Siumut isigaluta ingerlasa.

Naleqqanik toraagaqarluta ingerlasa.

565 Nunarput demokratiskiusumik ingerlatsigu.
Inuit qanimit atassuteqarfialugit.
Attaviitsut ingiaqatigalugit ingerlasa.
Inuit Ataqatigiissitsig.

570 Qujanaq.

Kilde
naalakkersuisut.gl

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Åbningstale

580

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/mute-bourup-egede-tale-ved-abningen-af-inatsisartuts-efterarssamling>

585

590

595

600

605

610